

TEADUSNÕUKOGU ISTUNGI PROTOKOLL

Akadeemia tee 23, Tallinn

15. veebruar 2016.a nr 1

Algus 11.00, lõpp 14.40

Juhataja: Martti Raidal

Protokollija: Kristian Sülluste

Osa võtsid: Peeter Burk, Ivo Heinmaa, Els Heinsalu, Andi Hektor, Mario Kadastik, Anne Kahru, Tuuli Käämbre, Urmas Nagel, Martti Raidal, Toomas Rõõm, Tiit Saluvere, Jüri Siigur, Raivo Stern, Igor Ševtšuk, Renno Veinthal, Toomas Välimäe (registreerimisleht lisatud).

Päevakord:

1. KBFI rahvusvahelise nõuandva kogu uue koosseisu kinnitamine.
2. Direktori kandidaatide kandideerimisavalduste vastavaks tunnistamine ja kandideerimisdokumentide esitamine rahvusvahelisele nõuandvale kogule seisukohavõtuks.
3. Direktori kandidaatide ärakuulamine ja arutelu.
4. Bioorgaanilise keemia laboratooriumi sulgemine.
5. KBFI põhikirja muutmine.
6. KBFI 2016. aasta eelarve.
7. Kohalalgatatud küsimused.

Kohalalgatatud küsimustena käsitletakse KBFI Astra projekti läbirääkimiste ettepanekus esitatud teemasid ning algavat taotlusvooru personaalsete uurimistoetuste ja Mobilitas programmi projektide taotlemiseks.

Päevakord kinnitatakse.

1. KBFI rahvusvahelise nõuandva kogu uue koosseisu kinnitamine.

KBFI rahvusvahelise nõuandva kogu (SAB) praeguse koosseisu tegevuse tähtaeg on saanud täis. SABi esimees ja 4 liiget eelmisest koosseisust on kinnitanud nõusolekut jätkata. Lisandub 4 uut liiget.

OTSUS: kinnitada KBFI rahvusvahelise nõuandva kogu koosseis vastavalt otsusele nr 1 (ühehäälselt).

2. Direktori kandidaatide kandideerimisavalduste vastavaks tunnistamine ja kandideerimisdokumentide esitamine rahvusvahelisele nõuandvale kogule seisukohavõtuks.

Tähtajaks laekus kolm avaldust kandidaatidelt Urmas Nagel, Raivo Stern ja Ago Samoson. Direktori kandidaatide kandideerimisavalduste vastuvõtmiseks ja ülevaatamiseks moodustati komisjon koosseisus Jüri Siigur, Tiit Saluvere, Tatjana Vallner. Komisjon kontrollis esitatud dokumentide vastavust ning teeb ettepaneku kõigi kolme kandidaadi vastavaks tunnistamiseks.

OTSUS: kinnitada direktori kandidaadid ja esitada kandideerimisdokumendid rahvusvahelisele nõuandvale kogule seisukohavõtuks vastavalt otsusele nr 2 (ühehäälselt).

3. Direktori kandidaatide ärakuulamine ja arutelu.

Direktori kandidaatide kirjalikud visioonid on teadusnõukogu liikmetele saadetud tutvumiseks. Istungil ei osale direktori kandidaat Ago Samoson. Raivo Stern ja Urmas Nagel saavad sõna oma visiooni tutvustamiseks ja edasise arutelu sissejuhatamiseks.

Raivo Stern: olen olnud direktori ametis 2 perioodi ja teinud seda tööd tingimustele ja oludele vastavalt. Kümne aasta jooksul on teadustegevuse rahastamine muutunud oluliselt killustatumaks ja individuaalsete grantide suunas. See on märkimisväärselt piiranud institutsionaalse mõõtme arendamist ja suunamist teadustegevuses.

Tulevikus on KBFI teadusfookused paratamatult teadlaspõhised. Selles olukorras saab instituudi direksioon olla rohkem toeks teadlaskonnale suurema hulga projektide täitmisel. KBFI peab püüdma ka riikliku infrastruktuuri teekaardile tagasi saada oma kompetentside ja aparatuurse võimekusega.

Urmas Nagel: KBFI olukord teadustöö tegemise mõttes on hea hetkel. See on aga ajutine, kuna tegevused on kõik projektipõhised. Muuta tuleb seda, kuidas projektide rahastuse otsused ja projekti täitmisega seotud küsimused on läbi räägitud instituudis. Teadussuundade arendamise mõttes annavad uued tippkeskused võimalusi luua ja rakendada põnevaid algatusi teaduskoostöö mõttes.

Martti Raidal: Raivo Stern on 10 aastat KBFI direktor olnud. Kas selle aja jooksul on ka vigu tehtud ja kas tagantjärele vaadates oleks pidanud midagi teistmoodi tegema?

Raivo Stern: KBFI nõrgaks küljeks on jäänud suhtlus asutusest väljapoole, eelkõige ülikoolidega. Seestpoolt vaadates on KBFI administratiivne suutlikkus olnud hea ja koostöö on toimunud.

Martti Raidal: KBFI kuvand väljapoole ei ole tõepoolest hea. Sisemine suutlikkus ja edusammud teaduses on tulnud teadusrühmadest ja inimestest neis. Osad rühmad on arenenud edukateks kiiresti. Aga on ka neid, mis on sootuks tegevuse lõpetanud. Ka KBFI „lipulaev“ uurimisteema tuuma magnetresonants spektroskoopia ei ole näidanud jätkusuutlikku arengut.

Anne Kahru: KBFI missiooniks on kõrgetasemeline uurimistöö, kui küsimus endiselt jääb, mis on need konkreetsed valdkonnad, millega tegeletakse?

Urmas Nagel: uurimisteemade valikul tuleb ikkagi lähtuda inimestest ja võimekusest ning nendest tegevustest, mis tulemusi annavad.

Renno Veinthal: KBFI puhul tõstatub paratamatult küsimus järelkasvust ja sellest, kuidas teadustöö on integreeritud ülikoolide kraadiõppesse? Teiseks, kui teadustöö rahastamises suurendatakse baasfinantseerimise osakaalu, siis kuidas jagatakse asutuses vastutus teadustöö tulemuslikkuse eest?

Raivo Stern: järelkasvu küsimus on olnud aktuaalne pidevalt. On selge, et tudengite kaasamiseks on vaja tööd teha ülikooli esimesest õppeastmest alates. See probleem ei ole ainult KBFI spetsiifiline, vaid puudutab Eestit tervikuna. Osades valdkondades, sealhulgas füüsikas, on probleem väga terav. Lahendus tuleb leida koostöös ülikoolidega. Probleemi lahendamiseks on võimalik kaasata ka rohkem välistudengeid. Baasfinantseering peab aitama asutuse üldhuvidest ja vastutusvaldkondadest tulenevate kohustuste täitmist.

Peeter Burk: KBFI n.ö klassikaline tugevus ei ole väga nähtav. Mis ikkagi teha? Kuskohast jätkusuutlikkus tulema peab?

Urmas Nagel: kõige olulisem on see, et tudengeid tuleb aktiivselt juhendada ja nendega tuleb tegeleda.

Raivo Stern: aitaks ehk ka aktiivsem seminaride programm, mis on teadlikult suunatud ülikoolide õppekavade järgi.

Andi Hektor: välismaiste tudengite aktiivsem kaasamine aitab samuti järelkasvu küsimusi lahendada. Häid näiteid on sellest osakestefüüsika tööruhmas.

Renno Veinthal: mida KBFI teadustöö rahastajatele ja maksumaksjatele vastu annab?

Raivo Stern: ei ole põhjust häbeneda fakti, et KBFI tehtud teadustöö annab Eestis kõige paremini tagasi teadusartikleid kulutatud euro kohta. Samuti riikliku laborina hoiab KBFI üleväl ja arendab spetsiifilist teadustaristut ja kompetentsi inimeste näol.

Urmas Nagel: lisaks on KBFI koht, kus tehakse tippteadust.

4. Bioorgaanilise keemia laboratooriumi sulgemine.

Martti Raidal: siin on koht, kus tuleb arutada seda, miks on arengud jõudnud selleni, et labor suletakse ning mida teha, et selliseid asju enam ei korduks. Katsed viimasel hetkel peatada labori hääbumist ei ole olnud adekvaatsed ning praeguseks on ette valmistatud otsus lõpetada labori tegevus alates 01.09.2016.

Tõdemus on see, et teadust ei tee rühmad ega masinad, vaid inimesed. Kui on vaja esile kutsuda muutusi, siis tuleb alustada inimestest. Asutuse viga on olnud selles, et KBFI puudub mehhanism muutusi esile kutsuda, reageerida õigeaegselt ja adekvaatselt ning võtta vastutus. Mittetegutsemine on kõigil juhtudel viinud halbadele tulemustele. Muutused on vältimatud ja vajalikud. Investeerida on vaja uutesse inimestesse ja algatustesse ning teadlikult suunata arenguid. Instituudi hetkeseis projektide ja rahastamisega on suhteliselt hea, mis annab võimaluse ja vajaduse suunata arenguid pikemas perspektiivis.

OTSUS: lõpetada bioorgaanilise keemia laboratooriumi tegevus vastavalt otsusele nr 3 (ühehäälselt).

5. KBFI põhikirja muutmine.

Martti Raidal: teadusnõukogu liikmetele on saadetud algtekst ja aruteluküsimused KBFI põhikirja muutmise osas. Põhjus nende küsimuste tõstatamiseks on see, et hetkel, kus

valitakse uut direktorit, on õige aeg üle vaadata ja täpsustada KBFI direksiiooni ülesandeid ja vastutust. Teadusnõukogu ülesanne on kehtestada, üle vaadata ja vajadusel muuta neid reegleid. Hetkel ei ole KBFI administratsiooni ülesanded selgelt defineeritud ja põhjus selleks on ajalooline – instituudi juhtimine on olnud direktorikeskne. Ajad on aga muutunud ja mineviku juhtimismudelid enam ei tööta. Teadusnõukogu peaks üle vaatama ja täpsustama KBFI administratsiooni töökorra ja tingimused, kuidas toimub instituudi juhtimine ja suhtlus nii majas sees kui majast väljaspoole.

Toomas Välimäe: olen vaadanud ka teiste TA asutuste põhikirjasid ja ka need on juhtimiskorralduse osas lakoonilised. Lõppvastutus lasub alati asutuse juhil.

Andi Hektor: eeskuju ei peaks võtma ainult Eesti TA asutustest. Maailma teadusinstituutide juhtimismudeleid on väga erinevaid ja juhinduda saab paljudest positiivsetest kogemustest.

Peeter Burk: ülikoolis on ka nii, et lõppvastutus lasub rektoril. Alamvaldkondade vastutus on jaotatud prorektorite vahel. Administratiivsete küsimustega tegelevad aga kantslerid ja muud administratiivsed üksused. Need ametid on igapäevase töö korraldamiseks ning ei osale nõukogudes ja muudes otsustuskogudes.

Renno Veinthal: ka TTÜs on sarnane süsteem. Üldine suundumus on selle poole, et suuremad otsustuskogud muutuvad rohkem nõuandvateks ja vastutus otsuste langetamise ja elluviimise eest muutub personaalsemaks ja piiritletumaks.

Toomas Välimäe: KBFI administratsiooni töökorralduse sisemine dokument on administratsiooni põhikiri. Selle sisu saab üle vaadata ja vajadusel teha muudatusi, mis on lihtsam, kui asuda kohe põhikirja muutmise juurde.

Informatsioon võetakse teadmiseks.

6. KBFI 2016. aasta eelarve.

Toomas Välimäe tutvustab KBFI finantsplaani ja 2016. aasta eelarve dokumente. Eelarve küsimused on põhjalikult läbi arutatud ja üle vaadatud eelarvekomisjonis.

Moodustatud on üldreservfond. Eelarve tulude ja kulude pool on tasakaalus.

OTSUS: kinnitada KBFI finantsplan ja 2016.a eelarve vastavalt otsustele nr 4 ja nr 5 ning nende lisadele (ühehäälselt).

7. Kohalalgatatud küsimused.

Martti Raidal: Eesti teadustegevuse rahastamise arengud liiguvad selles suunas, et suurendatakse asutuste baasfinantseerimise osakaalu lisavahenditest ca 30 mln eurot ning IUT vahendid suunatakse personaalsetesse uurimistoetustesse. Hetkel on need lubadused veel, kuid suundumus on igal juhul selle poole, et instituudi projektipõhise teadustöö osakaal suureneb veelgi. See tähendab, et kõik teadlased peavad aktiivselt osalema projektide taotlemisel ja elluviimisel. Avaneb personaalse uurimistoetuse järjekordne voor. Samuti Mobilitas järeldoktori ja tippteadlase voorud. Kõik võimlused tuleb ära kasutada.

Menetluses on TA asutuste strateegilise arengu toetamise programmi Astra projektid. 18.02 toimub Tallinnas HTMis kohtumine Astra hindamiskomisjoni esindajatega

läbirääkimisteks KBFI Astra taotluse elluviimise tingimuste ja eelarve üle. Läbirääkimise teemad on eelnevalt esitatud. Astra programmi investeerimisotsused peaks langetatama lähiajal.

Nõukogu esimees

Martti Raidal

Teadussekretär

Jüri Siigur

Protokollija

Kristian Sülluste